



כתר שם טוב

גליון שבועי בענין דרכי השגה ודביקות, יהודים ועליות, בדרך הכע"ש הקדוש

שע"י חכמי ורבני ישיבת "כתר שם טוב" בראשות מו"ר שלי"א | ירושלים < בית שמש > מודיעין עילית < ביתר | גליון יא | פרשת צו תשפ"ד

איך מתדבקים ב'אין'?

בתפלה צריך לשום כל כחו בהדיבורים, וילך כך מאות לאות עד שישכח מגופניות, וזהו עולם היצירה, ואחר כך יבא לאותיות המחשבה ולא ישמע מה שהוא מדבר, וזהו בא לעולם הבריאה, ואחר כך הוא בא למדת אין שנתבטל אצלו כל כחותיו הגשמיים, וזהו עולם האצילות מדרת חכמה.

כתר שם טוב, י"ז ע"ז

מאמר ג

איוב א, ה) 'ככה יעשה איוב', וכתב הקאמארנער² כי 'יהי' רומז על אור אין סוף שהיה תמיד בקדמותו, 'היה' רומז על מציאות הספירות שעל ידם מהווה את הבריאה, 'ויהי' רומז שהבריאה חוזרת בכל רגע לאין סוף ומתבטלת לגמרי וחוזרת ומתחדשת בתמידות.

ולכן, כל אות מאותיות שם הוי"ה ממלאת את כל מציאות הבריאה, לית אתר פנוי מיניה, כי אות ה' אחרונה רומזת על הבריאה התחתונה והגשמית, ואות ו' רומזת לשש מידות הפועלות בה, ואות ה' ראשונה רומזת על כח המחשבה האלוקית שקדמה לבריאה, ואות י' ראשונה רומזת על העצם האלוקות שממנה התפשטה מציאות הבריאה כולה.

עליה אל האין שמעל קוצו של יו"ד

ואחת מעבודת הדביקות היא להתדבק באותיות שם הוי"ה הק' כמאמר 'שויתי ה' לנגדי תמיד', כמו שכתבו הקדמונים שצריך 'לשהות' עם כל אחת מאותיות שם הוי"ה זמן ממושך עד שמרגיש שהיא ממלאת את כל המציאות הגשמית והרוחנית ואת כל חלל האדם ומחשבותיו ורגשותיו וחושיו, ואז זוכה שתתפשט בו רוח דקדושה אפילו בזמן הזה¹, כי באמת הכל שם הוי"ה ואין עוד שום מציאות זולתו.

וכאשר עולה במחשבתו מאות ה' האחרונה לאות ו', ומשם לאות ה' ראשונה, ומשם עד אות י' שהיא שורש הכל, ומשם עולה יותר לקוצו של י' שהוא החלק הנעלם שמעל הכל, ועולה עוד יותר, מעל קוצו של י', הנה מוצא את עצמו בחלל והלובן ואויר הריק שמקיף את שם הוי"ה, וזהו הרגשה של 'אין', על דרך הכתוב (שמות כד, י) 'ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר' והיינו שהיאין

ועל דרך זה הוא גם כביכול לגבי השפע האלוקי שהשי"ת מעניק לבריותיו ומחיה את עולמו. והנה השפע האלוקי היורד ומתגלה בעולם הוא כצירוף אות י', ורומז על עשרה מאמרות שמהם מתהווה כל הבריאה, ואח"כ מתגלה השפע יותר על ידי אות ה' ראשונה דשם הוי"ה הרומזת על ספירת בינה הנקראת אימא, כדרך אימא הדואגת לבניה ומולידה עבורם שפע. ואות ו' דשם הוי"ה רומזת כביכול על הזרוע העליון שהם המידות העליונות החפצים להשפיע אל התחתונים. ואות ה' אחרונה דשם הוי"ה רומזת על הבריאה התחתונה החפצה לקבל את השפע. וכאשר מתדבק באותיות ו"ה ומרגיש כיצד אות ו' משתוקקת להתפשט ולהעניק שפע אלוקי, ואות ה' מתאוה לקבל את השפע, בכך מתייחדים שתי אותיות ו"ה ומתעורר שפע אלוקי רב ועצום ואות ו' משפיע באנפין נהירין לאות ה'.

והנה כל אחת מאותיות שם הוי"ה הקדוש, אם תתבטל מציאותה, תתבטל מציאות הבריאה כולה. וכן הוא בנוגע לכל אחת מהספירות הקדושות, וכגון מידת החסד שמשתלשל ממנה יסוד המים שבעולם וכן המתיקות שבעולם וכן כח ההתפשטות שבבריאה, אשר כל אלו אינם 'רמזים' בעלמא על מידת החסד, אלא היא מידת החסד העליונה המשתלשלת בתכונותיה וצביונה עד למטה וממנה מתהווה הבריאה הגשמית, ואילו תתבטל מידת החסד מהבריאה - מתבטלת הבריאה כולה, כי יסוד המים מסתלק, וכן כח ההתפשטות מתבטל והכל נשאר מצומצם לחלוטין על ידי מידת הגבורה.

ועל דרך זה לענין כל אות מארבע אותיות הוי"ה הקדוש, הם הם מציאות הבריאה כולה וכל אשר בה, וזה לא רק 'רמז', אלא שם הוי"ה זהו המציאות של 'יהי' הוה ויהיה' שמהווה בתמידות את הבריאה, כי אות י' שבתחילת שם הוי"ה מורה על התמדה הפעולה, כמו

הנשמה משתוקקת לחזור אל האין

הנשמה שבקרבנו משתוקקת להגיע אל האין, שם מקור חוצבה.

הגוף לעומתה, מתאוה להגיע כל הזמן אל הקצה השני - להרגיש את עצמו כיש, להגדיל את מציאותו, את הנאתו, את שליטתו, ואת אחיזתו בעולם.

האדם עומד באמצע, הוא מורכב מעליונים ותחתונים, מגוף ונשמה, והתפקיד שלנו הוא להכניס נשמה בתוך הגוף, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ולהאיר את האין בתוך היש.

את היש' אנו מכירים היטב ועסוקים עמו מבוקר ועד ערב, הן ברוחניות והן בגשמיות, תמיד נרצה להגיע אל ההרגשה שאנו עושים ופועלים ומתרוממים ומרוויחים, בעוד הנשמה משתוקקת להגיע אל האין המוחלט, אל ה'כלום', וקולה לא ישמע כי אין לנו את הכלים להגיע אליה. השכל האנושי משרת היטב את הגוף ואת היש, והוא אינו 'כלי' להשיג את האין שמעל השכל.

ולכן יש לנו מפעם לפעם לעצור ולהרגיש את האין, ואחד מהדרכים לכך הוא ע"י התבוננות פנימית ואמיתית באותיות שם הוי"ה הקדוש.

התכללות בשם הוי"ה הקדוש

איתא מהאריז"ל^א שכאשר נותנים צדקה לעני גורמים את היחוד של שם הוי"ה. כי האות י' דשם הוי"ה רומזת על השפע שהוא הפרוטה שנותן לצדקה, ואת ה' ראשונה דשם הוי"ה רומזת על חמש אצבעות שביד הנותן, ואות ו' דשם הוי"ה רומזת על הזרוע של הנותן המושט כלפי המקבל, ואות ה' אחרונה דשם הוי"ה רומזת על חמש אצבעות שביד המקבל.

מהם ויעלה לדעת סוד התמונה העליונה כאחד הנביאים, דכתיב ותמונת ה' ביט. וכבר ראיתי מי שכתב כי **בהתבודדות בשמות הקודש בקדושה ובטהרה, יגיע האדם למדיגת רוח הקודש ואפילו בזמן הזה**, והוא ענין שלא יסתפק בו כל משכיל בענין שמת הקודש. ע"כ.

לישראל שיכירו גדולתו עד שהשפלים ונבזים כמוני טועמים מאור א"ס ומחיות אלהות.
^ג יש לציין מה שכתב בספר **מגן דוד** להרדב"ז (אות ת') וז"ל: האותיות הם רמזים לדברים עליונים נפלאים ונוראים, ולכן נקראו אותיות מלשון אותות ומופתים, וגם הוא מלשון האותיות שאלוני, **כי מציור האותיות אם תעלה בהם מחשבתו ותתגבר בהם השכלתו יגיע למדרגת הגדת העתידות**, ומציור האותיות ישכיל ויבין בשמות המחוברים

^א ראה **ספר הליקוטיו** (ישעיה לב): מורי ז"ל אמר בפסוק כוונה א' בצדקה, והוא, שיכוין, כי זרוע האדם הנותן הוא סודו ו' וה' אצבעות הנותן הם ה' ראשונה, והפרוטה שנותן היא בסוד י', וה' אצבעות העני המקבל הרי ה'.
^ב ראה **זוהר חי** (על זוה"ק בראשית סה ע"א): ונקרא הוי"ה והוא הוראת היותו הנצחית וקיומו לעד **היה א"ס הוה** בספירות ו**יהיה** שחוזרין בכל רגע למדיגת א"ס ושוב

תקציר: במאמר האחרון השלמנו לעסוק בסולם העולה בית א-ל, בכל חלקי העולמות, הן בקרבנו, והן בחלק הפנימי שבעולמות העליונים.

ענין התפשטות הגשמיות שיש בין בתפילה ובין בכל עת

הן הן ביאור דברות קדשו של רבינו הנפש החיים זיע"א, ...דברו כל תיבה שהיא כח וחלק מגופו, ידבק בה רעותיה מאד, ליתן ולשפוך בה נפשו ממש לגמרי, ולהדביקה בשרש העליון של תיבות התפילה העומדים ברומו של עולם. ואז יחשב כאילו הוא מסולק מזה העולם, והוא מבני עליה למעלה, עד שגם אחר התפילה יקשה לו מאד להפנות מחשבתו לענייני זה העולם. ויהיה בעיניו כאילו נופל ומטפס ויורד מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. היינו, שמהותה ועיקרה של התפילה היא אינה הבקשה מצד עצמה. אלא, עיקר נקודת התפילה הוא, מה שמדבק האדם את עיקר נפשו רוחו ונשמתו ויחידתו בשרשו העליון, לדבק את עצמו בבוראו ית' בכל מטבע ומטבע של שורש נפשו ומהותו. ובכך זוכה הוא להוריק ולהשפיע את ההשפעה העליונה לברואים כולם, כפי הרצון העליון שמחיה ומקיים את הבריאה כולה.

ובזה בין נבין בס"ד, מה שהרחיב ללמדנו בס' כתר שם טוב את דרכי העליה, שיכול להשיג האדם, בין בשעת התפילה ובין לאחריה, שזהו דבר שתלוי בכח המחשבה בלבד. וכמוכא בלשונו שם, 'צריך שירגיש במחשבתו שהוא בעולם העשיה בתחילת התפילה, ואחר כך ירגיש שהוא ביצירה עולם המלאכים והאופנים, ואחר כך בעולם הבריאה. עד שירגיש במחשבתו שפרח במחשבותיו גבוה מאד לעולם האצילות'.

היינו, שבאמת בעומק מסתרי נפש האדם כבר קיימת בו חלוקה ברורה, לפי כל חלק וחלק שנחצב מן העולמות העליונים. ורק, שצריך עדיין 'בית שער' בכדי שיוכל ליכנס בפנימיות נפשו. ועל זה נתן לפנינו **מרנא הבעש"ט זיע"א** דרך בהירה ויציבה לעורר את פנימיותו - וזה, כי כאשר יהיה האדם חושב את המחשבות הנכונות הקיימות בכל עולם ועולם לעצמו, בכך יש בידו יכולת לאחוז במידת מה בשרש העולם שממנו הוא נוצר ונחצב. וזה בכח מה שהנחילנו מכבר מרנא הבעש"ט זיע"א את אחד מן היסודות המפורסמים בבית מדרשו 'במקום שמחשבתו של אדם נמצאת שם הוא נמצא', והכל הולך אחר המחשבה.

ולמשל, הנה מהותו של 'עולם האצילות' הוא, המקום שבו יש את העסק וההשפעה הברוכה של הספירות הקדושות המאירות לארץ ולדרים עליה, ואין שם דין ודברים בעניינים גשמיים כלל וכלל. וכאשר ייחד האדם את מחשבתו, וירגיש- 'בנקודת החיה' שלו - כיצד הוא נמצא במקום קדוש זה של 'עולם האצילות' שהיא חוצבה וגם נבראה מן העולם הזה, על ידי כך יקבל הוא את ההתאחדות וההתכלות - בחלק זה של תורתו שהוא חלק אלוה-ממעל - עם האור העליון המתגלה בכל הספירות הקדושות.

וכך הוא בענין 'עולם הבריאה', שבו כבר יש יצורים נבראים של נשמות ישראל והמלאכים, וכולם מקבלים בו היות רוחנית, לקיים את הבריאה עם הכוחות העליונים שקיבלו מעולם האצילות'. גם בזה יכול האדם להתאחד, ולהרגיש את היות נשמתו התאיבה ומשתוקקת ליוצרה לקבלת השפעתו העליונה והטהורה. וכך הוא 'בעולם היצירה', שבו כבר ישנה 'יצירה של שורש הגשמיות של התחוננים [ולכן הצדיקים יכולים לנשנות עדיין את הגויות שמתרוממות בהם, מכיון שעדיין הם לא ירדו לעולם התחתון ולא נתלכשו בלבוש גשמי]. יכול האדם להתאחד ולהתכלל בו כאשר יביא את עצמו במחשבות הללו לעורר בקרבו את 'נקודת רוחו' שקיים בו. וכך הוא 'בעולם העשיה', שכולו הוא היות אלוקית ללבוש הגשמי שקיים ועומד בבריאה, יש ביד האדם לחוש ולהרגיש את הכח האלוקי שטמון ומכוסה בעולם, על ידי התעוררות 'נקודת הנפש' שקיימת בו.

ואמנם יש להוסיף, שמלבד הכח שיש בעצם המחשבות הללו, בכדי לאחד ולכלול את הנשמה במקורה העליון. הנה נוסף לזה גם את הדרך לגלות את עומק עצמותו בכח השמות הקדושים שקיימים בכל עולם ועולם, וכפי שכבר נתבאר הדברים מקודם לכן.

ואכן, כח זה של התדבקות הנשמה במקורה העליון - זהו דבר ששוה הוא בכל עת וזמן, בין בשעת התפילה ובין בכל שעה ושעה. וכמו שכתב כן **בכתר שם טוב** (שם) ...כשרוצה לעשות כן לצורך דביקות בלא שעת תפלה, צריך שלא יהיה שום אדם באותו בית, שאפילו צפצופי עופות יכולים לבטלו, וכן מחשבה של אחר יכול לבטלו. מכיון, שהכח הזה הוא כח שקיים מכח עצמיות הנשמה הטהורה שחוצבה מן העולם העליון, ולכן שייך שידבק האדם את עצמו במקורו העליון בכל עת ובכל שעה.

הנפש שתוכל להתחבר למושג של 'בלי גבול' על ידי שחושבים על הכח הבלתי גבול שיש במרחב האין-סופי של 'עומק ראשית ועומק אחרית', 'עומק טוב ועומק רע' וכן על המרחב של ששת קצוות העולם - 'עומק רום ועומק תחת, עומק מזרח ועומק מערב, עומק צפון ועומק דרום', כי מרחב היקום מתפשט תדיר בלי סוף, ואפילו באם נרחף על ספינת האויר המהירה ביותר במשך מיליארדי שנים עדיין לא נתחיל להגיע אל אפס קצהו של המרחב האין-סופי שעדיין ממשיך להתרחב ללא הרף, כי הבריאה היא 'בריאה מתמשכת' על ידי רוח ה' הפועל להמשיך חיות באופן תמידי אל הבריאה.

[מתוך שיעור מ"ר שליט"א]

יש 'עומק ראשית' לגבי הזמן, היינו שהראשית הוא בלי סוף, וגם אם ננסה לעקוב בדעתנו אחר ראשית הזמן לא נגיע לעולם אל נקודת הראשית יען כי השי"ת הוא קדמון ואין לו תחילה ולא סוף.

על דרך זה יש 'עומק אחרית' שאי אפשר לצייר את הסוף שיהא לעתיד, כיון שהזמן הוא נצחי לעולמי עד ואין לו קץ ולא תכלה.

כמו כן 'עומק טוב' אין לו סוף ואי אפשר ליתן גבול אל הטוב כיון שעצם הטוב הוא בלי סוף, ועל דרך זה לענין 'עומק רע' שאין לו סוף וגבול, כי גם הצמצום מתפשט בלי סוף.

ברבותינו מלמדים אותנו שאפשר להרחיב בקרבנו את ההכרה ואת ההרגשה של 'אין סוף', ולפתוח את

נתפס כמקום ריק וחלול ושקוף⁷ כעין גוון הלבן והתכלת (סוטה ז.)⁸.

הגם שהאין האמיתי אינו חלל ואינו אויר, אלא אין מוחלט שאינו נתפס כלל בהגדרות, וכמו שכתב בעל התניא שאם אומרים על הקב"ה שאי אפשר להשיגו, זה כאילו אומרים על דבר עמוק שאי אפשר למשוש בידים, בכל זאת יש בזה לקרב אל השכל את הרגשת האין, בחינת 'קול דממה דקה'.

חיבור הנפש אל מרחב האין שבבריאה

זהו אחד מהדרכים איך להתחבר אל האין - על ידי שמתחברים אל המרחב האין-סופי שיש בעשרה עומקים שבעולם.

ועומק רע, להטיב לטובים ולהרוג לרעים, והווה בנכד ובחלופו. והבורא כולו מחמדים ומלא דעתנות ויכולות.

עוד איתא בספר **שערי אורה** (שער ג): **לפי שאדם צריך להתכוין בתפילתו, ולעלות מספירה לספירה, ומחפץ לחפץ, עד שיגיע בלבו למקור החפץ העליון הנקרא 'אין סוף', אמר דוד 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך יהוה' (תהלים קל, א). ופירוש 'ממעמקים קראתיך יהוה', כלומר, מאת המקור העליון הנקרא 'אין סוף' שהוא עמוק, שהוא סוד קוצו של י' הוי"ה, וזהו פירוש 'ממעמקים קראתיך יהוה', והיאך הוא מתכוין, על דרך המעלות ממטה למעלה להיכנס בה' אחרונה של שם, לעלות מידה למידה ומספירה לספירה, עד שתעלה מחשבתו בקוצו של י', בכתר הנקרא 'אין סוף', זהו סוד 'ממעמקים', ולפיכך אמר, שיר המעלות ממעמקים קראתיך יהוה.**

ואל תחשוב כי לשון עומק הוא כל דבר שהוא שפל ועמוק למטה ואינו כולל דבר אחר, אלא כל דבר שהוא נעלם ונסתר וקשה להשיגו נקרא 'עמוק', כמו שאמר, 'רחוק מה שהיה ועמוק עמוק מי ימצאנו' (קהלת ז, כד). והסוד הגדול הכולל הכל, 'מאד עמוק' מחשבותיך' (תהלים צב, ו). הנה תלה לשון עומק במקום המחשבה, וכבר ידעת כי סוד המחשבה הוא אות י' של שם, ובספר יצירה (פ"א מ"ד) אמר, עומק רום, ועומק תחת, עומק ראשית, ועומק אחרית, עומק מזרח, ועומק מערב.

יצחק לו לפי שחוש המישוש אינו מתייחס ונופל אלא על עשייה גשמית הנתפסת בידים. וככה ממש נחשבת לגבי הקב"ה מדרגת השכל וההשגה כעשייה גשמית ממש ואפילו השגת שכלים שבעולמות עליונים ואפילו מדרגת חכמה עילאה המחיה את כולם כדכתיב כולם בחכמה עשית.

^ז . ראה **סודי רזיא** (הלכות הכבוד) וז"ל: הבורא יש לו עשרה שמות שאינן נמחקין, ואלו הן: הוי"ה, שדי, אהיה אשר אהיה, אלהים, אלוה, אלהים, אלהיך, אלהיו, אלהי. וכנגדן עשרה פסוקים 'ברוך ה' אלהי ישראל' י' בקרייה. וכן י' פסוקים 'ואין עוד' בקרייה. ו' 'אני ואין עוד', ודי' ואין עוד'. לפי שעל כל ברכה צריך לחשוב בלבו לכוון לבו לאביו שבשמים, וישיב היחוד בעשרה רוחות, ויחשוב על **כל רוח ואין עוד**.

כיצד, יחשב למעלה ולא יתן קץ למחשבתו, אלא יחשב על הבורא שהוא למעלה ואין חקר לו ואין עוד. וכן למטה עמוק עמוק מי ימצאנו. ולא יתן סוף למחשבתו, אלא יחשב ואין עוד. ויחשב למרחבי הרקיע, וכן למטה. וכן יעשה לרוח מזרחית ולרוח מערבית, וכן לצפון וכן לדרום. ויחשוב קודם העולם מראשית העולם ולמעלה. ואל יתן קצה למחשבתו שמחשב בבורא, אלא עדין מהלאה למחשבת הלב ואין עוד, שאין לו קצה. וכן יעשה לאחרית העולם מכאן והלאה. ויתחיל לחשוב מראשית. ולא יתן קץ למחשבתו, כי אם ה' אחד ואין עוד. וכן באחרית עומק טוב

^ד ראה **אבן עזרא**: וכעצם השמים לטוהר תחת לבנת הספיר, והוא הרקיע, שהוא כעין הקרח, שהוא נטוי על ראשי החיות שראה יחזקאל (יחזקאל א, כב).

^ה עיין **הדר זקנים** שם. וכתב **רבינו בחיי** : אין הכוונה במראה הלבון, כי הספיר איננו לבן, כי אם היה לו מראה לובן לא היה מראה המראים כולן ולא היה מקבלן מאחוריו, **אבל הוא נעדר מכל מראה ולפיכך הוא מקבל כל מראה**.

ו**כתב הרא"ם**: אותה הסתכלות לא היתה רק לביית לא חושיית, שהרי אין העין שולטת אפילו בשדים, כל שכן בדברים הרוחניים וכן בנו של קל וחומר בשכינה עצמה.

^ו ראה בספר **התניא** (שער היחוד והאמונה פ"ט): לגבי הקדוש ב"ה נחשבת מדרגת החכמה כמדרגת עשיה ממש דהיינו לומר שהוא רם ונשא ונעלה עליו רב מאד מאד ממדרגת החכמה ו**לא שייך כלל לייחס אצלו שום ענין המתייחס לחכמה** אפילו בדרך מעלה ועליו רב כגון לומר עליו שא"א לשום נברא עליונים ותחתונים להשיג חכמתו או מהותו. כי ענין ההשגה מתייחס ונופל על דבר חכמה ושכל לומר שאפשר להשיגו או אי אפשר להשיגו מפני עומק המושג, אבל הקדוש ברוך הוא שהוא למעלה מן השכל והחכמה לא שייך כלל לומר בו שאי אפשר להשיגו מפני עומק המושג כי אינו בבחי' השגה כלל **והאומר עליו שאי אפשר להשיגו הוא כאומר על איזו חכמה רמה ועמוקה שאי אפשר למששה בידים מפני עומק המושג שכל השומע**

"מעלין בקדש"

סידרת שיעורים בהרים בספה"ק "מסילת ישרים" בדרך פנימיות
עורך: ע"פ ספרי מו"ר שליט"א

מעובד לבני הישיבות

שער המלכות

פרק א

בבאור כלל חובת האדם בעולמו

המשך פרק א: '...כי הנה עליו גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו יתברך'.

בשבע הקודם עסקנו במשנת רבינו הרמח"ל, ללמוד את המהות הפנימית של הנסיונות, והרחבנו בזה הרבה בסוגיא של 'העלאת המידות בשורשם'. ולתועלת השלמת הענין נשוב ונעסוק בגיליון זה עוד בס"ד.

התגברות התאוות הם ניצוצות קדושה המוטלים בשבי

כל הנסיונות והתאוות הפוקדות ומתעוררות אצל איש ישראל, כדוגמת תאוות נשים או תאוות האכילה, וכיו"ב, שרשם הוא למעלה בקדש. כי צריך האדם לידע - שכל המחשבות וההרהורים שמתנוצצות באדם, באמת אינם אלא 'הארת אלוקות' בלבד. וכמו שכתב בס' מאור עינים (פ' מקץ) בשם הבעש"ט זיע"א שבזמן שמתגברים על האדם הרהורי תאוה מחמת ראייה אסורה ח"ו, צריך הוא לידע - כי מונח לפתחו כעת גילוי של 'ניצוץ קדוש מספירת החסד', שפועל ומאיר בו. וכל התגברות התאוה שקיימת ובווערת בו, בעצם זוהי משיכה עצומה של נשמתו לאותה הארה אלוקית של 'מידת האהבה', וספירה זאת היא זו שמאירה כעת בנפשו. ורק שהארה זו נשלחה אליו [לסיבה נעלמה] מלובשת בלבוש טמא. וצריך הוא לתקנה עתה - בשעה זו, ובזמן זה, ובמקום זה, כדי להעלותה מגדר 'אהבה נפולה' לדרגה של 'אהבה דקדושה'. ובמה שיסלק האדם את עצמו מלעסוק באותו כיסוי חיצוני הבא ללכוד אותו בשביו, ויעמיק ברעיוניו להבין ולהרגיש - כי כל התשוקה והחשק שיש כאן, הוא לאותה 'נקודה קדושה' שקיימת לפניו. ויתעלה לתפוס את מידת החשק והאהבה שנתעוררה בו עתה, לדבק את עצמו בבוראו. אזי בכך יזכה האדם, להעלות מתוך הטינוף והזוהמה - את ההרגשה הפנימית שטמונה כאן, לקרבת אלוקים ולגעועים ואהבה להשי"ת, ובוזה יפדה את אותו 'ניצוץ קדוש' מבית השבי, ועל ידו תהא נעשית התפשטות והגברת הקדושה בבריאה. כיון שבמה שלא מתפתה האדם לילך אחר מראה עיניו, הוא מגלה בכך שכל החיצוניות הזאת אינה דבר של קיימא כלל, ועולה הבריאה לתיקונה. וזו היא הסיבה, שאחרי כל התגברות על חטא מרגיש האדם בקרבו שמחה פנימית עמוקה, מכיון שבשעה זו שהוא פודה את אותו 'ניצוץ אלוקי' מן השבי, הוא מקדש את נפשו בדביקות עילאית באותו ניצוץ קדוש שיצא עתה לחפשי [ואמנם, כבר הזהירו הצדיקים לא לעסוק בשעת התגברות התאוה במחשבות יתירות. אלא יברח האדם כצבי מפני הסכנה, ולא יביט אחריו להתבונן בה כלל, כיון שסכנתו מרובה מתועלתו, וכמבואר בספר התניא ליקוטי אמרים פרק כח].

ובדומה לזה כתב רבינו התניא בספרו (ליקוטי אמרים פרק ז ח ולהלן שם), יסוד גדול בענין מהות האכילה. שיש חילוק גדול בין מאכל כשר למאכל אסור. שהרי כל המאכלים יש להם חיות וקיום רק מכה הניצוץ הקדוש הטמון בהם, וזו היא סיבת אכילת האדם, בכדי שיהיה עליה לחלק הגשמי ליהפך לחלק גבוה. וכמו כן גם חילוקי הטעמים שישנם בין המאכלים, באים הם ממקור גבוה של חילוקי הספירות, שהמאכל המתוק שורשו הוא ממידת 'חסד', ומאכל מר הוא ממידת 'גבורה' וכדומה. אמנם רק מאכל כשר ניתן להעלותו ולהחיות את הנקודה הפנימית הטמונה בו, אולם מאכל אסור דבוקה בו הקליפה ואיננה סרה ממנו, ולכן נקרא שמו 'מאכל אסור' להורות שהניצוץ הקדוש שבו קשור ואסור הוא ביד הטומאה, ואינו יכול ליתקן על ידי אכילתו של האדם. וכל תיקונו וגילוי הייחוד שבו נעשה רק על ידי מה שישאר נמנעם ופורשים ממנו. וכך הם כל הנסיונות הבאים על האדם, יש מהם שבאים בכדי שיתנהג בהם האדם בדרך טובה, על מנת שבכך יתגדל שם שמים. וישנם נסיונות הבאים לאדם, בכדי שעל ידי שימנע מהם יתגלה כבוד שמים בבריאה.

יראה גשמית זוהי באמת יראה רוחנית

וכך הוא הדבר, כאשר נופלת על האדם הרגשה של אימה ופחד מהויות העולם הזה, כגון מראית מחבלים חמושים או חיות רעות וכיו"ב. הנה צריך מיד להתעמק ולדעת, כי האמת היא שנתגלגלה עליו כעת הארה גדולה של 'ספירת גבורה', בכדי שיזכה לחוש יראה גדולה מפני השי"ת. ורק, שלצורך סיבה נעלמה באה הארה זו בלבוש ובקליפה גדולה של יראה גשמית. אמנם, היראה שמקנת בו בפנימיותו איננה מן הלבוש החיצוני של הדבר הגשמי, אלא מפני הנקודה הפנימית של 'ספירת היראה' - שטמונה באותו דבר גשמי שנקרה לפניו. ולכן, צריך הוא להתמקד מאד ולייחד מבטו, לבא לידי הרגשת יראה מן הבורא ית' בלבד. ועל ידי כך, יהיה מסתלק ממנו מיד הרגשת פחד ומורא מן הסכנה שהיה באותו דבר גשמי, ולא יהיה כח באותו דבר להזיקו.

בושת פנים היא רק מאת השי"ת

וכך הוא הדבר, גם בזמן שמתגלגלת על האדם בושת פנים גדולה על ידי אדם שמחרפו ומקניטו ומשפילו - צריך הוא לידע בנפשו, כי יש עליו דרישה מן השמים שיהיה בוש ונכנע מלפניו ית'. ואדרבה, רק מפני רוב חביבותו של אדם זה לפני השי"ת. מביא הוא עליו סיבה גשמית של בושה ועלבון בכדי שיעלה ויפנה זאת לפניו ית' דייקא, ולא יחוש כלל לאדם המביישו. ולכן, במצב כואב שכזה, צריך האדם לחוש רגשי קדש של בושה והכנעה ושפלות מלפני השי"ת אדון כל הארץ, ולחוש מחד - את רוממות ה' ואת אפסיותו ודלותו, ומאידך - שכל חיותו וטובותיו הסובבים אותו חסד ומתת אלוקים בלבד היא. ובאמת, כך הוא שאמר אדונינו דוד המלך ע"ה על שמעי בן גרא בזמן שסיקלו וחירפו בקללה נמרצת 'ה' אמר לו קללי - היינו, שבאמת השי"ת הוא זה המביישו ומחרפו כאן, ולא הייתה הגשמית של שמעי בן גרא, ומפני כן צריך הוא לעסוק בעיקר - שהוא השי"ת שמענישו - ולא בטפל - שהוא שמעי בן גרא - ורק מפני כך הוא שזכה אדונינו דוד המלך ע"ה בשעה הזאת, להיות רגל רביעי במרכבה העליונה.

מי שיש לו חולה ילך אצל חכם

וזהו המעלה הגדולה שאמרו חכמים בגמ' ב"ב (קטז א) 'מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים'. כיון, שכאשר מתרחש חולי ומכאוב ח"ו בתוך ביתו של אדם, אזי יכול הוא לשקוע תיכף ומיד בכל הענין הגשמי של צרכי הגוף - ומה גם שהרי מחוייבים אנו מן הדין להחיש רפואה ומוזר לכל מחלה בשלימות, ומוזהרים אנו מאד על חיי שעה - אולם, האמת היא שצריך אדם זה להזדרז לילך אצל החכם, כיון שהחכם יבין וישכיל מה היא הנקודה הרוחנית הטמונה כאן, ומה ה' אלוהיו דורש מעמו בדבר הזה. וכאשר האדם סמוך הוא אצל שולחן רבו, אזי יונק הוא מרבו זה את כח הביטול של הקליפה הגשמית, המכסה ומחשיכה את עיניו של ישראל מן האור הגדול שקיים ועומד לפניו. ומכח התדבקותו ברבו אזי בטילה אצלו כל האמונה בגשמיות, ועל ידי כך לבד כבר איננו מסתבך בנקודה החיצונית של החולי, ואינו חושש מפניו כלל.

הביטחון הוא תכלית כל התורה והמצות

ואכן, זוהי סיבת הקפידה הגדולה שהרחיבו ללמדינו רבותינו זיע"א, שכל מי שירא וחושש ממקרי העולם סופו שיכשל בהם, וכמו שנאמר 'חרדת אדם יתן מוקש ובוטח בה' ישוגב' (משלי כט כה). שאין זה בגדר עונש על חטא חסרון הביטחון, אלא זהו פשוט חק וטבע של הבריאה. שהרי כל מציאות הבריאה נועדה בכדי להסתיר ולהחשיך את אורו של השי"ת ואחדותו - ולכן כל מי שהוא ירא וחרד מנזקי העולם, אות ומופת הוא שהוא רואה את גשמיות העולם בגדר של 'נפרד', ובמעמקי הלב יש לו חשיבות למציאות והיית העולם ככח עצמי שקיומו עומד לעצמו, ולכן הוא שחושש בליבו מפני הכח הגשמי הקיים ונראה לפניו. ומפני כך הוא שגובר בו הכח של החושך וההסתרה של הבריאה באותו הדבר שחושש מפניו, כיון שזו היא מטרת הנסיון של הבריאה, לעבות ולגשם את המציאות הגשמית לפני האדם - עד שיראה זה כדבר נפרד שקיים לעצמו ללא תלות בבורא ית' ח"ו כלל. ולכן הוא שנכשל ונופל האדם בדבר שהוא חושש מפניו.

העולם הזה הוא מלשון העלם

והן הן דברי רבינו הרמח"ל בספרו דרך ה' (שם) שכתב, '...כפי מה שירבה להסתבך בעניני העולם, כך מתרחק מן האור העליון ומתחשך יותר. והנה הכין הבורא יתברך תקון לזה, והוא מה שיקדים האדם ויתקרב ויעמוד לפניו יתברך וממנו ישאל כל צרכיו ועליו ישליך ית'בו, ויהיה זה ראשית כללי ועיקרי לכל השתדלותו. עד שכאשר ימשך אחר כך בשאר צרכי ההשתדלות, שהם דרכי ההשתדלות האנושי, לא יקרה שיסתבך וישתקע בגופניות וחומריות, כיון שכבר הקדים ותלה הכל בו יתברך. והיינו, שבאמת כל שפעת מזון האדם וצרכיו, הם אינם עניינים גשמיים כלל, אלא כולו אור טמיר ונעלם של חיות הנשפע ללא הרף מאת השי"ת לברואיו. ורק, שבעולמינו זה - עולם העשייה - תיקן הבורא ית' לבוש גשמי וחיצוני, כיצד יתלבש הדבר בדרך כיסוי והסתרה אצל הברואים, אמנם לאמתו של דבר אין כאן אלא 'גילוי והשפעת אלוקות' בלבד. ורק, שניתנה הבחירה ביד האדם, האם לילך ולהתדבק בטוב, אין טוב אלא תורה, ולצפות תמיד להנהגת הבורא ית' בכל תהלוכות ימי חייו. או להיות כסכל ופתי, ולחשוב על הבריאה שהיא דבר בר קיימא לעצמו, ולהתנהג בה בדרכי הטבע, כדרכם של הבהמות והעכו"ם. ועל זה הוא שכתב רבינו זיע"א, 'כפי מה שירבה להסתבך בעניני העולם, כך מתרחק מן האור העליון ומתחשך יותר'. כיון שכל השתקעות בגשמיות העולם, זהו מסך ועביות המונע את גילוי אחדות ה' בבריאה. ונמצא, שהמרבה להתעסק בצרכי העולם, אזי מרחק הוא את עצמו מבוראו, ומביא הוא על עצמו כיסוי והעלמה של אחדות הבורא בעולמו.

וזה הוא ביאור דברי רבינו זיע"א בכל המשך דבריו, שטרם ללמדינו את הסוד הגדול הזה - שהעולם זקוק לבא לידי תיקונו, ועל ידי שהעולם משמש ככלי לצורך קיום המצות יש לו בכך עילוי והשלמה. כיון שבכך יוצא הוא מלחשב עוד בגדר 'נפרד', אלא נכלל הוא בבורא ית', ומתגלה ייחוד שמה דקדושה בריך הוא ושכינתיה.

יהיה שלימות בשום אופן כי אם בהצטרפות כל נשמות ישראל לאחד שכולם יתקנו כל המוטל עליהם כל אחד לפי ערכו ואז יהיו העולמות בשלימות. (באר מים חיים, דברים)

פירש מו"ר הקדוש מורינו הרב **דב בער** זצ"ל מאמר 'מאי דעלך סני לחברך לא תעביד, זה הוא כל התורה כולה'. ולכאורה שפיר יצדק זה על המצוות שבין אדם לחברו. אבל בין אדם למקום איך יצדק זה. **אך האמת הוא כפרושו מה דעלך סני לחברך לא תעביד. ר"ל להתחברותך להקב"ה. זה לא תעביד, רק תעשה הכל שע"י מעשה זה תוכל להתחבר להקב"ה ובאמת זו היא כל התורה כולה.** (עבודת ישראל, אבות פ"ה)

לא כדאי לעסוק בסוד מרע, ממה נפשך, הפוך ברפש לכאן או לכאן, סוף סוף הוא רפשי, כן חטא לא חטא, מה יש לשמים מזה, ובזמן שחושב מזה יוכל להיות נוקב מרגליות, שיהיה מזה דבר מה לשמים, **על כן 'סוד מרע', הרחק מהרע, אל תחשוב בו, ועשה טוב, עשית חבילות עבירות - עשה חבילות מצוות כנגדך.** (חדושי הרי"ם, שיה שרפי קודש, עבודת ה' אות 19)

ידוע מה שאמר **זקה"ק מצאנו**, שהוא אינו מתיירא לא ממלאכים ושרפים ולא מחית ואופני הקודש, אלא מהקב"ה בעצמו. אחר כך המשיך: יודעים אתם ממה אני רוא, מאנחתו של איש עני [א קרעכץ פין א ארימער מאן]. (שפע חיים, דרשות חומש רש"י תשמ"ב, פרשת נח, עמ' ט)

אור הכתר

ליקוט ניצוצי אורה מאת מו"ר שליט"א

ענין יותם בן עוזיהו בדרך דרוש

בנוסף לשם יחוד של המקובלים נזכר שמכוונים על דעת רשב"י ור"א בנו והאריז"ל והרש"ש ויותם בן עוזיהו.

ותמוה מה ענין יותם בן עוזיהו לכאן.

ונראה, דהנה אמרו חז"ל (סוכה מה): אמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי: יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי - מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עוזיהו [ובמדרש איתא אחיה השילוני] עמנו - מיום שנברא העולם עד סופו.

ונראה בהקדם דברי **הבן יהוידע** שרשב"י יכול לפטור כל העולם מן הדין לשיטתו דסבר זה אינו יכול זה אינו יכול פטור, ולכן הנשמה והגוף כל אחד אינו יכול לעבור עבירה אלא בשיתוף שניהם ולכן פטור. ואם צריך זכות ותפילה יצטרף זכותו של יותם. ואם תאמר, אמאי אכן לא פטר העולם מן הדין, ומתוך, שאם יפטור את כולם מהדין לא יקבלו ג"כ שכר. ובה פירש משי"כ (תהלים מ"ט ח) 'אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלקים כפרו', והיינו 'אחי' לשון צער וקאי על עונש העונות, 'לא פדה יפדה אי"ש' ראשי תיבות א"לעזר יותם שימעות שיש בזכותם סיפוק לפטור את העולם כולו להצילם מן העונש, והיינו משום דנפיק בזה לאדם פסידא מצד אחר והוא דעל פי זה נמצא 'לא יתן האדם לאלקים כפרו' אלו המצוות שגם במצוות אין הגוף והנפש נותנין ועושיין מצוה שלימה אלא כדן מסייע יש להם.

והנה פירש **הערוך** וכן פירש **רבינו חננאל** ז"ל: ולמה יותם לפי שנתברר לו כי לא קבל מזכותו ביעו"ז כלום שכל צדיקים קבלו בעו"ז מעין השמור להן לעוה"ב ור' שמעון ובנו ויותם לא קבלו בעו"ז לפיכך היתה להם זכות גדולה משאר הצדיקים. וכן מדוייק מלשון רש"י שיותם 'לא נטל עליו כתר מלכות בחייו, וכל דינין שהיה דן - אומרן בשם אביו'.

ונראה, דמאחר ויותם לא קיבל שכר על מעשיו, ולא רצה לקבל שכר, על כן בזכותו אפשר לפטור כולם מהדין שלא יקבלו עונש, ואם תמצ' לומר שמשום הכי ג"כ לא יקבלו שכר, הנה יותם בן עוזיהו עומד ומעיד שאינו זקוק לשכר.

והטעם שלא רצה שכר, הנה כתב המפרש (רש"י ד"ה ב' כז) דבכל מלך ממלכי יהודה נמצא איזה דופי אבל ביותרם בן עוזיהו לא נמצא שום דופי כלל [וזהו יותם מלשון תמימות].

והנה מה שמקבלין שכר בעו"ז אי"פ דכתיב היום לעשות ומחר לקבל שכרם, הענין הוא דהשכר הוא כמו המאכיל לפועלו שיהא להם כח לעבוד ואין זה בגדר שכר, וכן כאשר איש ישראל עובד את בוראו ונכשל ומצטרע וצריך כח להמשיך בעבודת קונו על כן נותנים לו תענוג לא בגדר שכר אלא בגדר נתינת כח, כמאמרם כל מה שישאל אוכלין בעו"ז בשביל חולי ויסורין.

והנה יותם היה המלך היחיד שהיה שלם לגמרי ללא שום דופי [והוא גופא נחשב לחסרון ופורה]. כמו שכתב **בצדקת הצדיק** (אות רנח) ז"ל: וכמו ששמעתי על יותם שנאמר בו (דברי הימים ב' כז, ב) רק לא בא אל היכל ה' וגו' שזה נאמר לחסרון עליו לומר שלא היה בו שום חסרון כלל, ובאמת נאמר (קהלת י' א') יקר מחמתו וכבוד סכלות מעט דצריך להיות בכל אחד סכלות מעט על כל פנים וזהו השלימות. יעיי"ש. כי עוזיהו אביו גבה לבו וביקש להקטיר על מזבח הקטורת, היינו ליטול תענוג שלא מגיע לו, ואז נצטרע עד סוף ימיו. אבל יותם בנו 'לא בא אל היכל ה' ולא ביקש מאומה אלא לעבוד את קונו בעבודת עבודה בלי מדריגות והשגות. וכיון שלא היו לו עליות וירידות אלא תמיד היה שלם ועשה הישר בעיני ה', על כן לא הוצרך לקבל שכר. אלא עבד על מנת שלא לקבל שכר, בביטול מוחלט, ובכך בנה את שער העליון שהוא כתר מלכות בחינת 'אין' כדכתיב (מלכים ב' טו, לה) 'הוא בנה את שער בית ה' העליון'.

וגם רשב"י [שהיה גלגול יותם כדאיתא בסדר הדורות וכ"כ הרמ"ע מפאנו וכן איתא מרמ"ד וואלי הרמח"ל] היה האדם השלם בכל, נעשה אדם נאמר בעבורך, ולא הוצרך לקבל שכרו ולמהו"ז, ועל כן כתב רבינו חננאל שבזכותם אפשר לפטור העולם מן הדין.

נודע מה שאמר הבעל שם טוב ז"ל ששאלוהו על ענין פרה אדומה היכן הוא רמוזה לבא מזה לעבודת השם יתברך תמיד, כמו שלימד הבעל שם טוב זלה"ה שכל התורה צריכה להמצא תמיד בכל זמן בדרך חכמה ושכל, שיש ללמוד מכל מצוה רמיזתה, ושאלוהו על פרה אדומה שאפילו בזמן בית המקדש לא נהג אלא לעתים רחוקות, ומה גם שמתרת טמאים ומטמאה טהורים. **והשיב הבעש"ט זלה"ה, שזהו ענין הגבהות, שמתחלה אם האדם מתנהג בדרך לא טוב והוא רחוק מהשם יתברך, התחלת תיקונו הוא מצד הגבהות, ושלא לשמה, כמו להתפארות, או בשביל שיזכה לעולם הבא, שזהו גם כן גבהות נסתר, שחושב שראוי שישלם לו השם יתברך שכר על מעשיו, וחושב את עצמו שעושה איזה דבר למענו יתברך שמו, ובאמת מצידנו בלתי כח הבורא מה אנו, והאיך יתכן לקבל שכר, רק שמתחלה אי אפשר לבא לזה, וחי' ישראל בחיזונית, והותר לו לאחוז בגבהות והתפארות ויעשה שלא לשמה ומתוך שלא לשמה יבא לשמה, אבל בלשמה צריך להיות זך ונקי מכל סוג גבהות, כי אם יתערב בו גבהות חי' תפסול העבודה, נמצא הגבהות מטהרת הטמאים הרחוקים מהשם יתברך, ומטמא את הטהורים שנתקרבו כבר להשם יתברך, שחי' אם יתערב בהם גבהות יתועב לפני ה'.** (כתר שם טוב, חקת)

"בשבת פרשת פרה אמר, שצריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש להקרבת הפסח ממש, כמו כן נטהרים בזמן הזה בקריאת פרשת פרה, כל אחד ואחד לפי מדרגתו להארת הפסח ולקדושת כל אחד ואחד לפי בחינתו בקדושה". (בית אהרן, ליקוטים מר' אשר מסטולין)

כי הלא ודאי זה בדוק ומנוסה שכל מצוה קטנה ותפילה קצרה שאדם עושה לשם שמים ככל אשר יוכל באמת. ודאי תעלה למרום ותעשה פעולות גדולות נוראים ונפלאים בשמי השמים כל אחד לפי ערכו. כי הלא אם לא היה חפץ הקב"ה כי אם ביחודי סגולה צדיקי הדור לא היה ממתין בנתינת התורה כל כך והיה נותנה לאברהם יצחק ויעקב או למשה רבינו ואהרן ויהושע לבד. ואלהינו ברוך הוא ובורך שמו לא רצה בזה והמתין דוקא עד ששים רבוא נשמות ישראל ולכולם נתן התורה באהבה ושמחה. כי לא

כתר יתנו לך ה' ישיבת כתר שם טוב

רשת ארצית ללימוד פנימיות התורה בדרבני העבודה
בית שמש • ירושלים • קרית ספר • ביתר עילית
בהכוננת מו"ר שליט"א

ומלאה הארץ דעה את ה'

הננו יהודי' לקהל הקדוש החפצנים להכנס לפרד"ם התורה
כי בעוה"ז ע"ה בדינינו לייסד

רשת כוללי ערב
ללימוד פנימיות התורה ע"פ דרכי העבודה
בהכוננת מו"ר הגה"צ רבי יהואל יהושע שיינפלד שליט"א

בית שמש רח' רבי יצחק נפתא 2 רמב"ש ד' 4	מודיעין עילית רח' מחר"ל 14
ירושלים רח' הרב ג' 4	ביתר עילית רח' המגיד מסעודי 47

נפשי חמדה כצל ידך לדעת כל רז סודיך
במסגרת הכולל ימסרו שיעורים לשתתפים באודיש ובליט"ק
פרטים והרשמה: 05041-27418 קרית ספר 05271-17176

רשת ישיבות 'שם טוב' כמאריך בקנאות מו"ר הגה"צ רבי יהואל יהושע שיינפלד שליט"א
רח' רבי יצחק נפתא 2 רמב"ש ד' 4 | רח' מחר"ל 14 | מודיעין עילית | רח' הרב ג' 4 | ירושלים | סני' כ"ר מילכי' לימאנא פני קבלה ביום העבודה